

2. Бех І.Д. Виховання особистості. У 2 кн. Кн.2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади: Навчально-методичний посібник. – К.: Либідь, 2003. – 344с.
3. Здравомыслов А.Г. Потребности, интересы, ценности. – М.: Политиздат, 1986. -223с.
4. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения. – М.: Педагогика, 1981. – 186с.
5. Сейтешев А.П. Пути воспитания профессиональной направленности учащихся и молодых рабочих. – М., 1974. – С.79-87.

Л.Л.Олексієнко

ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧОЇ РОБОТИ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

В статье рассмотрены проблемы использования творческой работы студентов на занятиях по английскому языку в высшей школе, как способа повышения качества знаний будущих специалистов.

In article problems of use of creative work of students on employment on English language in the higher school, as the way of quality of knowledge are considered.

Проблема формування творчої особистості хвилювала за всіх часів як вітчизняних, так і закордонних педагогів. Креативний процес, креативна особистість досліджувалася в роботах: Дж.Гілфорда, В.Сміта, К.Тейлора, Е.Торренса; креативна інтерактивність вивчалася К.Трошиною. Про можливість використання асоціативного мислення як частини креативного процесу говорили Л.Занков, З.Калмикова, Н.Менчинська; сензитивні періоди розвитку креативності визначали О.Матюшкин, В.Кудрявцев, В.Дружинін; складові частини креативного процесу розглядали Я.Пономарів, П.Ленгли, Р.Джонс, С.Мідник і ін.; роль особистісних і професійних якостей у формуванні креативності як показника професіоналізму з'ясували А.Брушлинський, Ю.Гильбух, В.Шадриков, В.Чудновський, Н.Шумакова, О.Шибланова. Положення психології і педагогіки вищої школи, що розкривають закономірності й принципи професійного становлення особистості (Б.Ананьев, Л.Виготський, О.Леонтьев, В.М'ясищев, С.Рубинштейн); взаємозв'язок і взаємозумовленість мислення та навчальної роботи (О.Вербицький, А.Брушлинський,

П.Гальперін, О.Матюшкін, Б.Теплов); структурування гуманітарного знання блоками (Е.Бондаревська, Ю.Куницька, О.Орлов и др.); професіоналізм суб'єкта як поліструктурну, полипредметну, полифункціональну динамічну систему (О.Анисимов, М.Гришина, Н.Масюкова, Г.Щедровицький); співвідношення між нормативно заданим і, що твориться творчо в діяльності майбутнього фахівця (В.Андрєєв, Ю.Кулюткін, А.Маркова, Л.Мітіна, Г.Сухобська, С.Сисоєва, А.Фонарьов і ін.); розвиток особистості з її ініціативи, здатність до креативної діяльності й спілкування, перетворенню продукту навчальної діяльності (Д.Богоявленська, М.Громкова, И.Загвязинський, И.Каплунович, Е.Климов і ін.); співвідношення нормативного й креативного в діяльності майбутнього фахівця (Н.Кухарев, С.Пиняєва, В.Решетько й ін.).

Використано теоретичні положення про закономірності формування особистості, креативного підходу до освітнього процесу, забезпечення якості навчальної діяльності (А.Бойко, І.Гоноболін, Л.Кондрашова, О.Мороз, В.Сластенін, Р.Хмелюк та ін.).

У дослідженнях не акцентується увага на тому, що проектування й конструювання досвіду менеджера неможливо без певного рівня розвитку креативності, що виступає підставою професійної позиції й творчого стилю його діяльності.

Ціль нашої статті полягала в тому, щоб експериментальним шляхом перевірити вплив творчої роботи на якість знань майбутніх фахівців. Ми виходили з того, що включення студентів у систематичну креативну діяльність позитивно впливає на активність і самостійність, адекватну самооцінку навчальних досягнень і розвиток їх креативних здатностей.

Правильний підбір творчих завдань підвищує якість знань студентів на заняттях з англійської мови.

З метою вивчення того, наскільки готові студенти до креативної навчальної діяльності, нами була проведена тематична контрольна робота, яка включала в себе елементи показу креативного здобування знань. Аналіз робіт студентів дозволив нам розподілити на групи, які відповідають визначенню креативності студентів.

Високий рівень – студенти вміють порівнювати процеси, явища, вміють встановити причинно-наслідкові зв'язки, мають високий рівень написання доповідей, рефератів, складання самостійно діалогів.

Середній рівень – достатньо вміє використовувати літературу, більш репродуктивно, а не творчо працювати, є складності з

формуванням понять, або неправильне користування додатковою літературою.

Низький рівень – характеризується тим, що студент виявляє невміння працювати з додатковою літературою, або ж зовсім не вміє її використовувати, знання за шаблоном, елементарне уявлення про творчу роботу.

По результатах творчої роботи студентів складена таблиця “Рівні креативності студентів”.

Таблиця 1

Рівні креативності студентів

Рівні	Група – 1	Група - 2
високий	28	22
середній	41,7	35,6
низький	30,3	42,4

Аналізуючи результати таблиці, можна зробити висновок, що високий процент студентів мають низький рівень креативності (см. табл. 1 в гр. 1 – низький рівень креативності – 30,3%; відповідно в гр. 2 – 42,4%). Це говорить про те, що творча робота студентів поставлена не на належному, досить низькому рівні. Тобто викладачі англійської мови не повною мірою використовують види творчої роботи. Найбільш частіше використовуються такі види роботи: робота з підручником, читання тексту, виконання вправ.

При вивченні англійської мови використання творчих завдань забезпечує поглиблене вивчення навчального предмету, використання додаткових джерел. Творчі завдання використовувались з метою активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку творчих здібностей їх. Зібрані нами факти говорять про те, що недооцінка використання правильно підібраних творчих завдань на заняттях з англійської мови значною мірою знижує інтерес до навчання, негативно впливає на якість знань студентів.

Керування розумовою діяльністю студентів передбачало:

– структурування навчальної інформації у взаємозв'язку з раніше засвоєними знаннями створювало основу не тільки для пояснення

нового матеріалу, але й для формулювання власних висновків, суджень і узагальнень по досліджуваній темі;

- постановку проблемних питань із метою активізації потреби студентів у мовній іншомовній діяльності;
- індивідуальна оцінка знань і вмінь із метою розвитку їхньої освітньої траєкторії й демонстрації навчальних досягнень.

На заняттях з іноземної мови багато уваги приділялося формуванню вміння працювати з різними джерелами інформації й самостійної її обробки, використання в рішенні навчальних завдань.

У зв'язку із цим ставилися й вирішувалися наступні завдання:

- конкретизація цілей навчальної діяльності й орієнтація студентів на креативне рішення пізнавальних завдань;
- усвідомлення мотивації навчальної діяльності;
- подолання труднощів за допомогою конкретизації власних фізичних і психічних сил на досягненні прогнозованих цілей;
- відповідальність за вибір завдання, спосіб його рішення й отримані результати;
- чіткість виконання навчальних завдань і оцінка власних навчальних досягнень.

В експериментальній програмі ми виходили з принципу індивідуалізації, який грає особливу роль в процесі навчання. Виховання активної всебічно розвиненої особистості, володіння комунікативною функцією іноземної мови потребує врахування індивідуальних особливостей студента: які його природні дані, що він знає і вміє, до чого в нього проявляється інтерес. Індивідуалізація в навчанні можлива лише завдяки знанням студентів викладачем. У навчальній роботі позиція студентів різна: одним подобається спілкуватися, вони легко входять у контакт. Іншим подобається висловлювати власні думки. Одні потребують великої уваги та управління їхніми діями, інші – поступового та плавного управління, існують й такі, що віддають перевагу вибору способу навчання. Тому і завдання при вивченні теми повинні бути індивідуально підібраними. Зміст розділу включає в себе елементи, що відбиваються в таблиці 2.

В основу формувального експерименту була покладена система занять з теми “Спорт”. Ця тема склалася з десяти занять. Були застосовані різні форми проведення, такі як: заняття-бесіда, заняття-гра, заняття-заочна екскурсія, заняття-захист доповіді, заняття-диспут, заняття-рольова гра, заняття-засвоєння нових знань, заняття-презентація, заняття-конференція. Дослідно-експериментальна робота показала, що у

тудентів збільшився інтерес до предмету, вони активно брали участь у бесідах, заняттях-іграх, диспутах та “заочних екскурсіях”.

Таблиця 2

**Дослідно-експериментальна програма по впровадженню
креативного індивідуального підходу
Система занять з теми “Спорт”**

№ п/п	Тема заняття	Форма проведення	Завдання для креативної роботи
1.	Спорт – це важливо.	Бесіда.	Питання : 1. Why is people need to do physical exercises? 2. How do you have to exercise? 3. Why is sport good for your heart? 4. Do you do any physical exercises? 5. Is there a gym near your house?
2.	Зимові види спорту	Гра.	Роздаються картки із завданнями лексичного напрямку. Чия команда швидше виконає завдання?
3.	Літні види спорту	Гра.	Завдання з урахуванням індивідуальних особливостей; письмові та усні відповіді.
4.	Олімпійські ігри.	Прес-конференція	Питання: 1. When were the first Olympic Games held? 2. Do you know when our athletes were sent to the Olympic Games for the first time?
5.	Спорт в США.	Захист доповіді.	Питання:

№ п/п	Тема заняття	Форма проведення	Завдання для креативної роботи
		Засвоєння нових знань.	1. Are the Americans interested in sport? 2. Are there sports teams in high school? 3. Do professional athletes become national heroes? 4. What are the most popular sports in USA?
6.	Спорт у Великій Британії.	Захист доповіді. Засвоєння нових знань.	Питання: 1. What sports do you associate with Britain? 2. Give some examples of individual and team sports? 3. What is the most popular sporting activity in Britain among: a). the working class? b). the upper class
7.	Відомі футбольні клуби у Великій Британії та Україні	Захист доповіді.	Питання: 1. What sport clubs do you know? 2. What famous members do you know? 3. What is your favorite clubs?
8.	Відомі хокейні клуби у США, Росії та Україні.	Прес-конференція.	Питання: 1. Name the famous hockey clubs. 2. What is your favorite club?
9.	Видатні спортсмени світу.	Рольова гра.	Розбити клас на групи, підготувати доповідь у кожній

№ п/п	Тема заняття	Форма проведення	Завдання для креативної роботи
			групі про кар'єру одного з видатних спортсменів світу.
10.	Мій улюблений вид спорту.	Доповідь.	Читання доповідей та обговорення їх.

Завдання мали різний рівень складності від простих до складних з урахуванням індивідуальних особливостей студентів. Ми виходили з того, що на цьому етапі досвідного навчання важливо забезпечити умови для педагогічної взаємодії, співробітництва й співтворчості в системі відносин викладач-студенти, емоційне включення в обговорення навчальних проблем, моделюванні проблемних комунікативних ситуацій, які виступають пусковим механізмом у комунікативному процесі. Для відпрацювання рефлексивної позиції майбутніх фахівців використалося групове обговорення. Наприклад, студентам пропонувалася проблема для групового обговорення "Труднощів в оволодінні іншомовною комунікацією". Вибір групової дискусії як форма обговорення передбачав перехід від позиції не присутності в групі до позначення своєї позиції й включеності в групове обговорення. Ця форма обговорення містить у собі звертання до іншого (і до себе самому як іншому), порівняння різних позицій на основі їхнього розуміння й оцінки відповідно до предмета аналізу. Групове обговорення носить етапний характер.

Проведене дослідження показало, що використання творчої роботи значно збільшило інтерес до вивчення англійської мови. Використання творчих завдань на заняттях та врахування особистісних можливостей студентів сприяє підвищенню якості знань студентів з англійської мови. Творча робота на занятті за умови належної її організації й повсякденного проведення не тільки справляє позитивний вплив на якість знань студентів і формування у них умінь та навичок навчальної праці, а й допомагає виховувати відповідальне ставлення до навчальних занять.

Література

1. Клименко В.В. Психологія творчості. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 480с.
2. Лічкевич В. Speak on the job! An english textbook for intermediate students // Спілкуйся на професійні теми. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 128с.

3. *Sail in English*. Навчально-методичний посібник для студентів філологічних факультетів / Укл.: Денисова Юлія, Роман Романа – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 80 с.
4. *Topics and Vocabulary*. Теми та словник. Навчально-методичний посібник. / Я.О.Маслюк – Тернопіль: “АМБЕР”, 1997. – 144с.

В.М.Марків

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

В предлагаемой статье рассматриваются эффективные условия практической подготовки и становления творческой личности будущего педагога, а сегодня студента педагогического факультета.

In the article under consideration the effective conditions of the practical training and developing of creative personality of future teachers who are present students of the pedagogical department are considered by the author.

Україна зробила свій вибір, вступивши в Європейський освітнянський простір. Процеси реформування, що відбуваються в соціально-економічних напрямках, вимагають кардинальних змін і в процесі освіти. Визначальною складовою цього процесу зобов'язані стати педагогічна кадри. Сучасний зміст освіти охоплює не лише знання, а й способи практичної діяльності, творчий досвід, ціннісні орієнтації особистості. Дошкільна освіта визначена обов'язковою первинною складовою частиною освіти в Україні (ст. 4 Закону “Про дошкільну освіту”).

Отже, підготовка педагогічних кадрів відповідного напрямку вимагає особливої державної уваги в освітній політиці.

Зрозуміло, що однією з форм організації саме фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів є педагогічна практика, тому виникає потреба у перегляді її видів та змісту у відповідності до завдань ступеневої підготовки та галузевих стандартів вищої освіти.

Отже, практична підготовка студентів педагогічного факультету (спеціальність “Дошкільне виховання”) є актуальною для наукового дослідження та методичного забезпечення всіх видів навчально-професійної діяльності у ВНЗ.

Серед наукових робіт останнього часу дослідження загальних підходів до змісту та організації професійної підготовки "дошкільників" у ВНЗ відображені у роботах В.Г.Андрушенка, І.Я.Зязюна, Ю.І.Мальованого, О.Г.Мороза, Л.В.Кондрашової, В.О.Сластьоніна, О.В.Сухомлинської.

Детальний аналіз літератури з цього питання надає підстави стверджувати, що в працях педагогів, педагогів-новаторів обґрунтована характеристика творчої особистості вихователя, визначені структурні особливості творчої педагогічної діяльності. На жаль, питання підготовки такого педагога не розв'язано у повній мірі. Далеко не всі можливі резерви вищого навчального закладу у цьому плані реалізовані.

Метою статті є огляд методичних рекомендацій щодо організації практичної підготовки студентів вищого навчального закладу у контексті реалізації прогресивних ідей Болонського процесу.

Завданнями даної статті є: 1) визначити і акцентувати специфіку організації педагогічної практики студентів спеціальності "Дошкільне виховання" в умовах ступеневої системи освіти; 2) визначити можливості в конкретизації загальних завдань педагогічної практики у відповідності до спеціалізації „Дошкільне виховання”.

Умови навчальної діяльності – це сукупність обставин, в яких вона здійснюється і обставин життєдіяльності суб'єкта [3].

Б.Теплов стверджує, що успіх людини залежить від того, як вміло вона використовує свої позитивні якості й нейтралізує вади [4].

Засвоєння культури, розвиток професіоналізму – все це повинно мати для творчої особистості особливе значення, аналізуватися нею та використовуватися в неповторному сполученні. На цьому етапі повинно відбуватися формування й розвиток культури навчання й саморозвитку студентів засобами усіх видів навчальної діяльності, в тому числі педагогічної практики.

Основні, ґрунтовні засади професійної підготовки майбутніх педагогів окреслені у працях С.В.Бондаревської, А.М.Алексюка, І.А.Зязюна, Н.Д.Кузьміної, В.І.Лугової, В.Ф.Орлової та ін.

Реалізація принципу зв'язку теорії й практики навчання забезпечує логіку професійного становлення студентів, поєднання теоретичних знань з професійними вміннями. Ще в 90-х роках на теренах України було запроваджено ступеневу систему підготовки фахівців, яка полягає в оволодінні професійними вміннями на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях на кожному з етапів (ступенів) вищої

освіти. Така підготовка має здійснюватися на основі логічного зв'язку, наступності та неперервності у змісті та формах організації навчання на кожному освітньо-кваліфікаційному рівні.

Слід зауважити про переваги ступеневої підготовки працівника в галузі дошкільної освіти: завершеність професійної підготовки на кожному освітньо-кваліфікаційному рівні; можливість здобуття освіти поступово і з перервою в часі на базі різних типів вищих педагогічних навчальних закладів; забезпечення комплексної та цілісної підготовки відповідно до існуючого державного стандарту.

Безперервна педагогічна практика студентів на кожному освітньо-кваліфікаційному рівні виступає формою їх професійної практичної підготовки. Згідно державних стандартів освіти та діючих навчальних планів підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів "бакалавр", "спеціаліст", "магістр" передбачає в навчальному процесі студентів за спеціальністю "Дошкільне виховання" такі види практик: педагогічна практика в групах раннього віку, літня педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі, виробнича педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі та педагогічна практика в сім'ї, організаційно-методична практика, інспекторсько-методична практика в районному управлінні освіти, педагогічна практика у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації, асистентська практика у вищих навчальних закладах III-V рівнів акредитації.

Педагогічна практика спрямована на практичну перевірку якості засвоєння знань, формування професійних умінь та розвиток професійно значущих якостей особистості в умовах реального навчально-виховного процесу. Завдання, які вирішуються під час практики, забезпечують системність та поступовість фахової підготовки студентів.

Завдання кожного виду практики спрямовані не тільки на практичну підготовленість, але й на формування професійних якостей майбутніх педагогів і готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Важливою всебічної підготовки студентів є ознайомлення їх з навчально-виховною роботою дошкільних навчальних закладів в реальних умовах, організаційно-методичною діяльністю управління освіти та специфікою організації навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах. Важливим залишається формування професійних умінь майбутніх вихователів, управлінців системи дошкільної освіти, викладачів, розвиток їх пізнавальної і творчої активності, інтересу до обраної професії, виховання у них

прагнення до розкриття свого творчого потенціалу, самовдосконалення і самоосвіти.

Успішна підготовка та проведення педагогічних практик неможливі без обміркованого їх планування в масштабі вузу і факультету. В планах, які складають на період проведення кожної практики, передбачено ряд питань, а саме:

- вибір дошкільних навчальних закладів для проходження практики, розподіл студентів і призначення керівників практики і проведення з ними відповідної роботи;
- підготовка і виготовлення потрібної документації і забезпечення нею студентів, керівників практик;
- проведення настановних і підсумкових конференцій студентів за участю керівників практики і працівників дошкільних навчально-виховних закладів;
- підведення підсумків практики на педагогічних радах, засіданнях кафедр, вчених радах тощо.

Кожен студент, ідучи на практику, повинен мати відповідну документацію – програму практики, чітко окреслені завдання, схеми планів, щоденників спостережень, аналізу відповідних занять, звіту тощо. Відсутність вище згаданої документації негативно позначається на підготовці та проведенні практики.

План підготовки і проведення педагогічної практики на факультеті складає керівник практики, затверджує декан факультету. Доцільно щоб цей план включав слідує розділи.

Підготовка до практики – визначення закладів, педагогів, керівників практики, розподіл студентів між дошкільними навчально-виховними закладами, підготовка документації практики, розподіл студентів між дошкільними навчально-виховними закладами, підготовка документації практики, проведення настановних конференцій.

Проведення практики – організація вивчення студентами об'єктів практики, проведення нарад студентів у навчальних закладах і керівників практики у ВНЗ, організація контролю за ходом практики, підготовка звітності студентів і керівників щодо практики.

Підсумки практики – підготовка і проведення звітів студентами щодо практики на педраді. Організація звітів студентів на кафедрах, проведення підсумкової конференції студентів, складання звіту за практику.

Важливу роль у підготовці студентів до практики відіграють настановчі конференції, які проводяться перед її початком. Часто їх

називають інструктивними нарадами студентів. До початку практики, коли всі організаційні питання розв'язані на спеціальних зборах, до відома студентів доводять наказ ректора про розподіл їх між навчальними закладами.

Перед початком практики студенти збираються на факультеті у визначений час на конференцію. В роботі конференції беруть участь: декан, керівник практики по університету, факультету, представники профільних (випускаючих) кафедр. Конференцію відкриває декан, доводить інформацію про завдання практики, її тривалість, попереджає про серйозне ставлення до неї, визначає її особливості в поточному навчальному році, застерігає від можливих недоліків.

Керівник педагогічної практики факультету доповідає про зміст практики та наголошує на її характерних особливостях, ставить перед студентами конкретні завдання щодо підготовки і проведення занять, використання наочних посібників і технічних засобів навчання, складання документації, рекомендують необхідну літературу. Хорошою традицією є запрошення на такі конференції студентів старших курсів, які вже пройшли практику, і вони в своїх виступах діляться власним досвідом проведення практик.

Практична підготовка студентів в університеті відповідно до специфіки педагогічної галузі має наскрізний характер, здійснюється протягом всього періоду навчання, починаючи з другого семестру першого курсу. Педагогічна (виробнича) практика проводиться з третього курсу. Її безперервність та послідовність впродовж кількох років навчання дозволяє майбутнім педагогам відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня – “бакалавр”, “спеціаліст”, “магістр” – здобувати необхідний і достатній обсяг практичних знань і умінь.

Основною метою педагогічної практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації педагогічної діяльності; формування професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення педагогічних завдань в умовах реального професійного самовдосконалення.

Багатоплановість видів педагогічної практики надає можливість сформувати достатньо високий рівень професійної здатності до педагогічної діяльності у випускників педагогічного факультету, готовності працювати самостійно і достатньо компетентно за своєю кваліфікацією.

Комплексність і системність педагогічної практики надають можливість визначити мету, завдання та зміст кожного виду практики

у безперервному процесі підготовки студентів спеціальності “Дошкільне виховання”.

Розглянемо загальні особливості специфіки деяких видів практики з психолого-педагогічних дисциплін в їх тісному зв'язку зі змістом методичних курсів.

Студенти, які здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень “бакалавр” на третьому та четвертому курсах навчання проходять такі види педагогічної (виробничої) практики: практика в групах раннього віку, літня педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі, педагогічна практика в дошкільному закладі.

Педагогічна практика в групах раннього віку спрямована на узагальнення теоретичної та забезпечення практичної підготовки студентів до догляду, розвитку навчання і виховання дітей раннього віку. Завданнями цієї практики є ознайомлення студентів з системою роботи дошкільного навчального закладу з дітьми перших трьох років життя та їхніми батьками, спостереження і аналіз навчально-виховного процесу в групі раннього віку, оволодіння вміннями самостійної організації та проведення різних форм навчання та виховання дітей, практичне вивчення питань їхньої адаптації до умов навчального закладу, формування відповідального ставлення до безпеки життєдіяльності маленької дитини.

Літня педагогічна практика в дошкільному навчальному закладі.

Вона передбачає поглиблення зв'язку фахових знань студентів з реальним навчально-виховним процесом, вироблення у них стійкого інтересу і творчого становлення до професійної діяльності. У ході реалізації функцій вихователя майбутні фахівці оволодівають уміннями планувати зміст та форми роботи з дітьми дошкільного віку, цілеспрямовано добирати засоби, методи, прийоми навчання і виховання, створювати умови для цікавого змістовного повсякденного життя дітей в дошкільному навчальному закладі, проводити фізкультурно-оздоровчі заходи, організовувати роботи з батьками.

Педагогічна практика в дошкільних навчальних закладах. Вона є переддипломною практикою студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”. Під час цієї практики поглиблюються та закріплюються знання з усіх дисциплін навчального плану, відбувається практична підготовка до складання комплексного державного екзамену з дошкільної педагогіки і фахових методик. Діяльність студентів максимально наближена до реальної професійної

діяльності. Вони працюють на посаді вихователя і проводять всі види роботи, які входять в коло його обов'язків.

Метою практики є навчання студентів цілісному виконанню функцій вихователя дітей дошкільного віку. Її завданнями передбачено формування у студентів системи педагогічних умінь, а саме: здійснювати комплексне вивчення освітнього процесу дошкільного навчального закладу; планувати систему навчально-виховної роботи з дітьми; обґрунтовано добирати методи та прийоми навчання і виховання, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дошкільників; організовувати навчально-виховний процес в конкретній віковій групі; проводити різні форми роботи з батьками; аналізувати хід і результати навчально-виховної роботи вихователів та власної. Реалізація завдань практики сприяє розвитку у студентів творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності, стимулює їх до збагачення педагогічних знань, вдосконалення професійних умінь.

Завдання та зміст педагогічної практики в дошкільному навчальному закладі для студентів, які здобувають різні спеціалізації, уточнюються та доповнюються з урахуванням особливостей їхньої майбутньої професійної діяльності. Зокрема, студенти, які отримують на педагогічному факультеті спеціалізацією "Мова і література (іноземна)" впродовж педагогічної практики в дошкільному навчальному закладі аналізують заняття з іноземної мови, які проводяться в дитячому садку, а також самостійно планують різні форми роботи та навчають дітей іноземної мови як на заняттях, так і в повсякденному житті, добираючи необхідні засоби, методи і прийоми.

У процесі педагогічної практики студентів спеціальності "Дошкільне виховання" вирішуються такі завдання:

- ознайомлення студентів із системою навчально-виховної роботи у дошкільних навчальних закладах;
- встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань студентів з реальним педагогічним процесом, формування умінь використовувати знання під час розв'язання конкретних навчальних і виховних завдань;
- вироблення професійних умінь майбутніх вихователів, викладачів, управлінців системи дошкільної освіти;
- формування у студентів психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності, розвиток необхідних професійних та особистих якостей, прагнення професійного самовдосконалення;

– сприяння зростанню творчого потенціалу студентів під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи вихователів.

Ефективність педагогічної практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки студентів до практики, навчальний і виховний її характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

Література

1. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність. – К., 2004.
2. Білоус Н.О., Богиніч О.Л., Голота Н.М., Кошелівська О.І., Машовець М.А., Нападій Н.В., Сухорукова Г.В. Педагогічна практика студентів спеціальності “Дошкільне виховання”: Навч.-метод. посіб. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2005.
3. Педагогический словарь: В 2-х т. – Т. 2 / Гл. ред. Капрон И.А. – М.: АПН РСФСР, 1960. – 766 с.
4. Теплов Б.М. Избранные труды: В 2-х т. – Т. 1. – М., 1985.

І.В.Онищенко

ВПЛИВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ НА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДОШКІЛЬНИКА

В статье раскрывается сущность эстетического воспитания дошкольника, определяется роль детской литературы в формировании эстетической культуры ребенка дошкольного возраста.

The article describes since of aesthetic education of pre-school children, defines the role of child's literature in forming culture of pre-school children.

Розробка нової філософії національної освіти зумовлює необхідність визначити вихідні теоретико-методологічні засади її реалізації. У цьому зв'язку гостро стоїть проблема реформування цілей та цінностей, оновлення змісту, вдосконалення технологій дошкільної освіти. Це зумовлено тим, що дошкільне дитинство класифікується як період виникнення та становлення особистості, формування первинних світоглядних уявлень, вміння розуміти естетичні цінності, розвитку естетичного ставлення до дійсності та мистецтва.

Державна політика в галузі дошкільної освіти, що визначається Конституцією, Законом України “Про освіту”, Державною національною програмою “Освіта” (Україна ХХІ століття),

Законом України “Про дошкільну освіту”, Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні, спрямовує фахівців у галузі дошкільної педагогіки на пошук оптимальних шляхів естетичного розвитку дошкільників, розкриття механізмів формування естетичної компетентності як здатності в міру своїх вікових можливостей самостійно та свідомо виробляти ціннісне ставлення до світу і самого себе.

Ефективним засобом формування естетичної культури дитини дошкільного віку є дитяча література. Читання дитячих творів сприяє формуванню в дошкільників естетичної свідомості, творчої активності, збагачує їх духовно, розвиває природні нахили, художньо-творчі здібності, естетичні почуття. На жаль, сьогоднішній стан дитячої літератури не можна назвати благонадійним, хоча книг для дітей і про дітей видається велика кількість. У потоці книжкової продукції демонстративно зменшується питома вага серйозної, духовної та морально збагаченої літератури, а це, в свою чергу, впливає на зниження рівня духовності дитини, на глобальне руйнування національних традицій [3, с. 3].

Аналіз наукової літератури дає уявлення про стан розробленості проблеми формування естетичної культури особистості. Так, питання цінностей і ставлень до них людини знайшли відображення у працях філософів (В.Василенко, О.Дробницький, А.Здравомислов, М.Каган, В.Малахов, В.Ольшанський, Л.Столович, В.Тугаринов, Ю.Шаров та ін.), які розглянули зміст і типологію цінностей.

Дослідження авторів у галузі естетики й мистецтвознавства (В.Верховинець, М.Лейзеров, Ю.Лукін, Л.Масол, М.Овсянников, Л.Столович, С.Уланова, Г.Шевченко, Е.Шудря, Б.Юсов, Н.Ястребова та ін.) розкривають питання, пов'язані з уточненням сутності естетичного виховання, його принципів і завдань, єдності з працею, природою, навчанням; зв'язки його з моральним, загальнокультурним розвитком особистості, фізичним, екологічним вихованням; впливу естетичного виховання на формування особистості.

Останніми роками в Україні проблеми естетичного виховання та естетичного ставлення до творів мистецтва досліджують Л.Вовк, О.Дем'янчук, Л.Коваль, Л.Масол, Л.Печко, О.Рудницька, Г.Тарасенко, Ж.Юзвак та ін. Психолого-педагогічні аспекти естетичного виховання дошкільників розглядалися в працях Н.Ветлугіної, О.Дронової, В.Захарової, Н.Кириченко, Т.Комарової, Ю.Косенко, В.Котляра, С.Науменко, В.Пабат, Г.Підкурманної, Н.Сакуліної, О.Трусової,

Л.Шульги та ін. Дослідження М.Волокітіної, В.Давидова, Л.Занкова, В.Крутецького, М.Матюхіної, Т.Михальчик, Н.Молдавської, З.Романовської та ін. визначають особливості розвитку вмінь у дітей дошкільного віку естетично оцінювати твори художньої літератури.

Проте, незважаючи на велику кількість досліджень з порушеної проблеми, на сучасному етапі недостатньо розкрито вплив дитячої літератури на формування естетичної культури дошкільника. Вказана проблема є актуальною й вимагає першочергової уваги й осмислення, адже дитяча література, читання як процес відіграють провідну роль у формуванні особистості, у створенні системи загальнолюдських цінностей.

Метою дослідження є з'ясування ролі дитячої літератури у формуванні естетичної культури дошкільника. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких дослідницьких завдань: проаналізувати теоретичні та експериментальні дослідження впливу дитячої літератури на формування особистості дитини; розкрити особливості формування естетичної культури дошкільника засобом дитячої літератури.

У педагогічній науці категорія естетичного виховання дошкільників визначається як розвиток здібностей сприймати, відчувати, розуміти прекрасне в житті та мистецтві; виховання прагнення самому брати участь у перетворенні оточуючого світу за законами краси; залучення дітей до художньої діяльності; розвиток творчих здібностей [4, с. 38]. Організація естетичного виховання в дитячому садку має на меті забезпечення систематичного розвитку в дітей сприйняття прекрасного, естетичних почуттів та уявлень, формування основ естетичного смаку. Цьому найкраще сприяють різні види мистецтва, що викликають безпосередній емоційний відгук, радість, хвилювання, захоплення.

Виховання дошкільників засобами мистецтва в педагогічній науці називають "художнім вихованням". Важливим є завдання – навчити дітей основ художніх знань, практичних умінь, виховати потреби та звички, в міру своїх сил вносити елементи прекрасного в навколишнє середовище, у відношення з оточуючим світом. Будучи спрямованим на формування творчої особистості, здатної адекватно сприймати прекрасне і потворне, наділеної чуттям міри у творенні художніх цінностей, естетичне виховання передбачає розвиток почуттєвої сфери особистості дитини, з якою тісно пов'язаний її моральний світ. Квінтесенцією його є естетичний розвиток людини, який має на меті формування естетичної культури особистості.

Естетична культура – це результат активного творчого засвоєння особистістю культурного спадку суспільства; своєрідний сплав особистісних якостей, що утворюють складну динамічну структуру, яка постійно змінюється в результаті взаємодії особистості з прекрасним, а також взаємовпливу особистостей [2, с. 7]. Основи естетичної культури закладаються в ранньому дитинстві. Саме в цьому віці здійснюються перші свідомі кроки в світ прекрасного, від яких залежить успіх роботи на наступних етапах виховання, а нерідко – естетичні запити і уподобання дорослих людей.

Особливе місце у формуванні естетичної культури дитини дошкільного віку посідає художня література. Художній образ є особливим узагальненням дійсності в індивідуалізованій, конкретно-чуттєвій та естетично виразній формі як єдність того, що відчуваємо і розуміємо. Саме завдяки особливостям свого впливу на дитину (чуттєва безпосередність, ідейна спрямованість, спонукальна сила) художня література, як жодна з інших форм суспільної свідомості, є найефективнішим засобом естетичного виховання.

Говорячи про розвиток естетичного сприймання дітей засобами мистецтва, Л.Виготський підкреслював складність цієї проблеми: “Дивитися й слухати, отримувати задоволення – це здається такою нескладною психологічною роботою, виконуючи яку абсолютно не відчуваємо необхідності в жодному спеціальному навчанні. А тим часом це й складає основну мету й завдання загального виховання” [1, с. 244]. Введення мистецтва у внутрішній світ дошкільника як результат розуміння художнього образу має спиратися на створення емоційного контакту з творами дитячої літератури, збагачення емоційно-особистісного досвіду дошкільника.

У своєму естетичному розвитку дитина проходить певні етапи: ознайомлення; пізнання; творчість. Слухання художніх творів, організація самостійного читання, складання дітьми казок, оповідань, загадок, різноманітні творчі роботи сприяють формуванню вміння розуміти естетичні цінності, розвитку естетичних емоцій, естетичного ставлення до дійсності та мистецтва. Через дитячу літературу кожна дитина повинна мати змогу розкрити свої творчі здібності, реалізувати потаємні задуми щодо проби сил у літературній творчості, в мистецтві, розширити світ своїх захоплень.

Ефективність організації естетичного виховання дітей дошкільного віку залежить не лише від професійних знань і вмінь педагога, а й від його естетичної вихованості. Культурний і духовний розвиток дитини дошкільного віку обумовлений, певною мірою,

обдарованістю особистості вихователя, його здатністю сповідувати ідеали Істини, Добра й Краси. Лише творчо обдарований вихователь спроможний забезпечувати гармонійний розвиток дитини. Отже, сьогодні вихователеві слід бути особливо грамотним у питаннях формування кола дитячого читання, глибоко знати історію рідної літератури, щоб професійно підходити до аналізу дитячих творів, виділяючи в літературі в першу чергу загальнолюдські прагнення, виховуючи повагу до культури українського народу і бажання зрозуміти й прийняти її.

Одним з головних засобів розвитку особистості, її інтелекту, культури, освіти і поглиблення знань є читання. Основне завдання вихователя – навчити дитину читати потрібну літературу, самостійно знаходити інформацію, виробити у неї навички критичної оцінки. Це і стане основою подальшого естетичного розвитку, передумовою формування естетичної культури дошкільника. Через читання дитячої літератури відбувається формування первинного уявлення про прекрасне, про мистецькі жанри та напрямки, відчуття краси поетичного чи прозового твору; на стимулювання власної творчості дитини, національних поглядів тощо.

Важливим завданням вихователя є формування першооснов читацької культури дошкільників, емоційно-оцінного ставлення до змісту прочитаного, формування повноцінного сприймання, розуміння та відтворення художнього, художньо-пізнавального тексту дітьми, розвиток в них відповідних навчальних, читацьких і мовленнєвих умінь, емоційно-почуттєвої сфери, образного мислення, а також умінь висловлювати елементарні оцінні судження щодо прочитаного, обґрунтовувати власну позицію. Такий підхід до книги складається вже в дитячому садку.

З метою формування естетичної культури вихователю доцільно розробити комплексні програми естетичного розвитку (наприклад, "Сходження до прекрасного", "Художня культура людства" та ін.). Головна їх мета – пробудження у дітей позитивного ставлення до цінностей художньої культури, розвиток естетичних смаків, художньо-творчих здібностей. Кладучи в основу будь-якої форми роботи дитячу книгу або друкований твір з дитячих журналів "Малятко", "Пізнайко", "Дивосвіт", "Стежка", "Вулик" та ін., вихователь в ігровій формі може провести ігри-подорожі "Веселе місто Алфавіт", "Подорож у світ казковий, де лунає рідна мова", "Все – як насправді", "З Веселиком – до пригод!" Пропоновані види робіт сприятимуть формуванню у дошкільників естетичного смаку, розвиватимуть творчі здібності.

Отже, дитяча література є ефективним засобом формування естетичної культури особистості дошкільника, удосконалення естетичних почуттів, сприймання явищ життя і природи крізь призму людських взаємин. Через читання дитячої літератури відбувається формування первинного уявлення про прекрасне, про мистецькі жанри та напрямки, відчуття краси поетичного чи прозового твору. Прилучення до літератури стимулює гуманістичну спрямованість особистості дошкільника, сповнює її духовною щедрістю, активізує творчий потенціал, і чим раніше він буде закладений, тим активнішим буде прагнення дитини до опанування художніх цінностей культури, тим вище естетична свідомість, тим ширше сфера естетичних потреб.

Література

1. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Под ред. В.Давидова. – М.: Высш. шк., 1999. – 328 с.
2. Поніманська Т.І. Основи дошкільної педагогіки. – К.: Академвидав, 1998. – 473 с.
3. Трохименко Г., Драган Р. Читання як нормативна основа соціальної поведінки дітей // Світ дитячих бібліотек. – 2005. – № 4(17). – С.3-5.
4. Художественное творчество и ребенок / Под ред. Н.А.Ветлугиной. – М.: Просвещение, 1972. – 291 с.

І.Волощук

ДІЯЛЬНІСНИЙ КОМПОНЕНТ В СТРУКТУРІ ГОТОВНОСТІ МОЛОДОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ШКОЛИ

В статтє рассматривается специфика формирования компонента деятельности в условиях подготовки молодого специалиста к внедрению инноваций в системе методической работы школы.

The article considers the specificity of formation the component of activity in the conditions of preparation of the young specialist to the introduction of innovations in the system of the school methodical work.

Педагогічні інновації в освіті передбачають якісно нові перетворення як цілісного педагогічного процесу, так і його складових, зокрема, мотиваційних, змістових, процесуальних та інших структурно-діяльнісних компонентів, що призводять до істотного підвищення його результативності.